

ISZÁNTUL

ELŐFIZETÉSI ÁR

Megjelent minden nap, a hét napján, kivételül az ünnepnapok és a kiadóhivataltól. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nagyvárad, Szilágyi Dezső u. 5. A szerkesztőség kizárólagos visszajelzéseire vagy megőrzésére nem vállal felelősséget. Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Éves előfizetés: 18 kor.
Féléves előfizetés: 10 kor.
Három hónapos előfizetés: 6 kor.
Egy hónapos előfizetés: 2 kor.
Egyes szám ára 3 fillér.

Politikai
napilap

XX. évfolyam 185. szám.

Nagyvárad.

Szerda 1914 augusztus 12

A váradai püspök, káptalan és nagyprépost segélyakciója.

A város polgármestere által kezdeményezett segítőakció ügyében tartott első gyűlésen Fetser Antal fsz. püspök gróf Széchenyi Miklós megyéspüspök képviselőjében, valamint a váradai káptalan és dr. Belopotoczky Kálmán v. b. t. t. nyug. tábori püspök, nagyprépost képviselőjében bejelentette, hogy a megyéspüspök, a káptalan és a nagyprépost költségén újra megnyitják az ingyen népkonyhákat mind a három városrészben.

Tegnap a megyéspüspök átiratot küldött a város polgármesterének, melyben hivatkozva erre a már bejelentett segítőakcióra, felkéri a polgármestert, hogy amennyiben már a hölgybizottság és az intéző-bizottság megalakult s megállapított a segélyreszorulók száma, tájékoztassa erről a megyéspüspököt, hogy megtehesse ajánlatukat a hölgybizottság által ezekhez a népkonyhákhöz irányítandó ingyen ebédjegyek száma tekintetében.

Nagy fontosságú akció ez, mely hivatva van arra, hogy megküzdjön ennek a rettenetes menetű háborúnak nyomorával. Ez a nagytekintélyű hármastényező a legnagyobb áldozatokkal is enyhíteni kívánja azt a nyomort, amely előreláthatólag otthonra lel a hadba vonulók családjai között.

A váradai püspök, káptalan és nagyprépost ezzel a tényével újabb tanujelét adták magasztos áldozatkészségüknek s ezzel élére álltak a társadalomnak, mely nemes versenyre kél a háboru első áldozatainak: a bevonultak gyámol nélkül maradt családtagjai nyomorának enyhítésében.

Ebben a nemes áldozatban részük lesz a város három városrésze irgalmas nővéreinek is: a Szent-Vince-intézet, az Immaculata-intézet apácáinak és a váradvelencei zárda apácáinak is, akik meleg étellel és kenyérré fogják változtatni a nagy-

lelkü adományokat. Nagy lesz a nyomor, de nagy lesz a szeretet is, mely legyőzze azt.

A megyéspüspök tegnap küldte el a polgármesternek a Vörös-Kereszt-egyletnek felajánlott 4000 koronát.

A megyéspüspök átirata a polgármesterhez a következő:

Nagyságos Polgármester ur!

Lelkes felhívása kapcsán a magam és székeskáptalanom nevében van szerencsém tisztelettel arról értesíteni Nagyságodat, hogy a megkezdett rettenetes méretű háborúval járó szükségkövetelte segítőakción az azon külön ágazatában, melynek szeretett városunkban Nagyságod áll élén és amely városunknak a hadbavonulás folytán szegénységbe, inségbe döntött családjai, asszonyai és gyermekei fölsegítését célozza, intézményesen akként kívánunk részt venni, hogy 3 városrészben és pedig Olasziban a Szent-Vince-intézetben, Újvárosban az Immaculata-intézetben és Váradvelencén az Irgalmasnővérek ottani intézetében az irgalmas nővérek közreműködésével az én, székeskáptalanom és ennek nagyprépostja költségén ismét megnyitjuk az ingyen népkonyhákat, melyeken naponként délben a városi illetékes bizottság által kiállított ebédjegy, illetőleg igazolvány ellenében ingyen egy meleg ételt és kenyert nyernek az előre megállapított számban vallás és nemzetiség különbség nélkül a szegények.

Mint hogy azt vélem, hogy a segélyakció ügyében Nagyságod vezetése alatt tartott értekezlet óta, melyen bennünket méltóságos Fetser Antal felsz. püspök általános helynököm képviselt, már megalakult az intéző bizottság s a hölgybizottság s ezek működése során már meg van állapítva a most ingyen ebédre szorulóknak száma, névsora is; további intézkedésünk alapjául s tájékoztatásunkra szíveskedjék velem közölni, hogy a jelzett városrészek mindenikében mennyi az ingyen ebédre szorulóknak száma, hogy ezek figyelembe vételével tehessük meg ajánlatunkat az egyes népkonyhákhöz irányítandó ingyen ebédjegyek száma tekintetében s ennek megfelelően intézkedésünket az egyes népkonyháinkat vezető irgalmas nővérek házai főnökeinél.

Nagyvárad, 1914. aug. 10.

Szivélyes üdvözléssel
gróf Széchenyi Miklós,
váradai lat. szert. püspök.

A világháború.

Bajban lehet a cár: a zsidókhöz fordul proklamációival, igérve nekik polgárjogot, minden jót, csak azt nem, a mit az eddigiek után várhatnak a zsidók tovább is az oroszoktól: pogromot. Ha már a zsidókkal akarja a cár megmenteni Oroszországot, akkor ott nagy lehet a baj. A mit egyébként távirataink is sejtetnek.

Nyugaton a németek fényes diadalt arattak: szétverték egy egész francia hadtestet. A németek félelmetesen gyors előnyomulása a francia határon egyre imponzansabb eredményeket mutat fel s biztató jel, hogy erősen haladunk a győzelem felé!

Távirati értesüléseink a következő:

Nagy német győzelem.

Szétverték egy francia hadtestet.

(Hivatalos távirat.)

Budapest, aug. 11. A Wolff-ügynökség jelenti Berlinből augusztus 10-én éjjel: A Belfort felől felső Elzászon át Mühlhausen felé előnyomult ellenséget: a hetedik francia hadtestet és Belfort helyőrségének egy gyalog hadosztályát úgy látszik csapataink egy Mühlhausentől nyugatra levő megerősített hadosztályából déli irányban visszaverték. Csapataink vesztesége jelentéktelen, ellenben a franciák nagy veszteséget szenvedtek.

(Hivatalos távirat.)

Bécs, aug. 11. Berlini magánjelentés szerint az elzászi határon folyt mai ütközetben a hetedik francia hadtestet teljesen szétverték.

(Hivatalos távirat.)

Budapest, aug. 11. Berlinből táviratozzák: A német hadsereg Mühlhausennél, az elzászi határon leverte a francia csapatokat. A győzelem hírére Moltke vezérkari főnök tudatta a porosz főváros közönségével. A hír óriási lelkesedést keltett. Berlinben egész éjjel mámoros tömegek ünnepelték a hadsereget.

(Hivatalos távirat.)

Budapest aug. 11. Berlinből augusztus 10 én hajnalban a Wolff-ügynökség jelenti: Leirhatatlan öröm szállta meg Berlint, midőn a vezérkar főnökének utasítására kerékpáros rendőrök csakhamar a lapok különkiadásai is közölték a közönséggel az elszászi fényes győzelmet. Leirhatatlan ujjongás töltötte be a város utcáit. Berlin egész éjjel talpon volt.

Hivatalos jelentés Lüttich bevételéről.

Berlin, aug. 11. A M. T. I. jelenti Berlinből: Stein tábornok felsőbb megbízásból hosszabb jelentést tett közzé Lüttich ostromáról. Ebben mindenképp előtérbe hozza azon tendenciózus francia híreszteléseket, hogy az ostromnál huszezer német katona esett volna el. Azzal a teátvális beállításal pedig hogy a franciák Lüttich városának a becsületrend keresztjét adományozták, épen nem cáfolhatják le azt a tényt, hogy Lüttich ostroma a német hadsereg egyik legdicsőségesebb fegyverténye volt.

Az első kísérlet Lüttich elfoglalására csak vakmerő próbálkozás volt, mely természetesen nem sikerülhetett. Mikor azonban olyan csapatok állottak Lüttich falai alatt, hogy minden poklok ördöge sem vehette el tőlünk ezt a várat, nyugodtan hozzáfogtunk az ostromhoz.

Es anélkül, hogy egyetlen ember életét vakmerően kockáztathattuk volna, nyugodtan vártuk be a nehéz vártüzérség megérkezését, mely rövid idő alatt rommá is lőtte az összes erődöket.

Mint utólag megállapítható, a belgák részéről sokkal nagyobb csapat vett részt a védelemben, mint a mi részünkről a támadásban. Sőt részt vett az egész lakosság, az asszonyok is, akik elhagyott házaikban és erődökben elbujva lesből lövöldöztek csapatainkra és a sebesültekre, sőt a sebesülteket ápoló orvosokra is.

Ezért előbb több falat is ártalmatlanná kellett tennünk, el kellett pusztítanunk, mielőtt a vár tulajdonképeni ostromához foghattunk volna.

A német hadvezetőségnek azon igyekezete, hogy mindenről lelkiismeretes tájékoztatást nyújtson a közönségnek, megkövetelte tőlünk, hogy csak az ostrom befejezése után tegyünk közléseket Lüttich bevételének rész-

leteiről. A császár és a hadvezetőség elvárja a német néptől, hogy nem fog elhinni oktalannal aggodalommal olyan híreket, melyek csak a tervbe vett katonai akciókat nehezítik vagy elárulják.

Viborg bombázása.

Páris, aug. 9. A Daily Mail-nek jelentik Kopenhágából, hogy öt svéd utas, a ki motoresónakon érkezett oda, a svédországi Gefleből azt a hírt hozta, hogy a finn öbölben, nem messze Pétervártól egy német hajóraj bombázta Viborg városát.

Egy orosz cirkálóhajó a Kattegat svéd partján Falkenberg közelében zátonyra futott.

Nagy előléptetések a hadseregben.

A hadsereg rendeleti Közlönye ma megjelent rendkívüli kiadásában felette sok előléptetést közöl. Gyalogsági tábornok lett József Ferdinánd Szalvátor főherceg, gróf Marenzi Ferenc és báró Hazai Samu m. kir. honvédelmi miniszter. Több vezérőrnagy altábornagy lett, harminchat ezredes pedig vezérőrnagy. Nagy előléptetések történtek a vezérkarban is. Ezenkívül igen sok százados lett őrnagy, közel 800 főhadnagy százados és 1200 hadnagy főhadnagy.

A cár proklamációja az orosz zsidókhoz.

Boroszlo, aug. 11. Tömegesen jönnek az orosz katonaszökevények és menekülő orosz földművesek Felső-Sziléziába, ahonnan Belgiumba továbbítják őket. Hajmeresztő dolgokat beszélnek arról, hogy milyen siralmasak a viszonyok Oroszországban. Vairóság a katonaságtól ki van űrítve az egész terület, az aratás nyomorúságosan űtött ki, a köznép az éhínségtől fél és kétségbe van esve.

Egy katonaszökevény elhozta magával a cár proklamációját, amelyben felszólítja az orosz zsidókat, hogy legyenek hazafiasok, álljanak fegyverbe és a győzelem után polgárjogot fognak nyerni. Családostól menekülnek a tehetősebb orosz polgárok Németországba, hogy ott keressenek menedéket. Elbeszéli, hogy miután a kaszárnyákat kiűrtették a katonák, az éhező orosz paraszt-

nép rabolni kezdett. A kaszárnyák butorait, sőt még az ablaktáblákat is elvitték.

Győzünk!

(Tud. cen. táv.)

Budapest, aug. 11. Gróf Tisza Istvánt a munkapárti klub előtt nagy tömeg fogta körül. A sokaság lelkesen éljenzett s a miniszterelnököt kívánta hallani. — Tisza megállt a tömegben s harányan kiáltotta:

— Uraim! Csak annyit mondhatok, győzni fogunk!

A munkapártban zajosan ünnepték Hazai Samu honvédelmi minisztert, akit a király gyalogsági tábornokká nevezett ki.

Javul a pénzügyi helyzet.

(Hivatalos távirat.)

Bécs, aug. 11. Ideérkezett jelentések szerint Berlin pénzügyi köreiben erősen bizakodóvá vált a hangulat. A pénz szüke engedőben van. A tegnapi lendület után ma még erősebb lendületet várnak.

A miniszterelnökségi sajtóiroda hirszolgálatára.

(Hivatalos távirat.)

Budapest, aug. 11. A miniszterelnökségi sajtóiroda a következő jelentést adja közre hirszolgálatáról. A külföldi oldalról hozzánk érkezett kérelmekre vonatkozólag tudatjuk, hogy a rendkívül kiszélesedett vidéki sajtószolgálatunk egységes lebonyolítását országos érdek kívánja ilyenkor tehát egyes lapok időbeosztásait és specialis kéréseit sajnálattal figyelembe nem vehetjük.

A németek előnyomultak Oroszországban.

Bécsből jelentik félhivatalosan: Krakói távirat szerint jelentékeny német haderő Censtochovából előre nyomul Petrikovó felé és Kalisból Lodz felé. Grassynnál véres ütközet

LONDONTÓL NAGYVÁRADIG NYOLC NAP ALATT.

Necpáli Justh Tibor Odisszejára. A németek páratlan lelkesedése. Francia barbárság. Katonák és menekültek közt.

*

Hozzá szoktunk eddig ahhoz, hogy a modern közlekedési eszközök mellett nincs távolság. Gyorsvonat, gyorshajó, automobil leküzdnek minden távolságot. Azaz csak leküzdöttek. A gyorsaságnak ezek az eszközei a mai háborus világban egyelőre a mesék országába kerültek. Megtanulunk lassan közlekedni, sőt a közlekedésről egy időre egészen lemondani, mert a gyorsaságra ma első sorban és egyedül a katonaságnál van szükség.

Érdekes utazást mondott el előttünk egy nagyváradi fiatalember, a ki Londonból Nagyváradig nyolc napig utazott. Az illető fiatalember necpáli Justh Tibor, Just Károly takarékpénztári főkönyvelő jeles tehetségű és kiváló képzettségű fia, a ki Londonban egyik világcégnél töltött be vezető állást. Londonban érte Justh Tibort a mozgósítás híre; nyomban utnak indult, csak még a kényeszerű várakozás miatt töltött egy napot Londonban. Ezt a napot azonban olyan kellemes társaságban tölthette el, a minő Bangha Béláé. Bangha páter szintén most készült

hazafele Angliából; hogy azonban sikerült-e hazaérkeznie, az egyelőre nagyon kétes.

Justh Tibor fölötté érdekes utazásáról a következőket írja:

London a háboru előtt.

(Aug. 2.) Mult vasárnap volt egy hete midőn Bangha páter angolországi utjáról hazafele Londonban felkeresett. Az egész napot együtt töltöttük és igyekeztem, hogy a nemes lelkű páternek London néhány nevezetes helyét megmutogassam.

Barangolásunk közben, találkoztunk embertömegekkel, hogy a háboru ellen tüntetnek és különösen a Trafalgar Square-en egy körülbelül 40000 főre rugó sokaság tüntetett erőlyesen az ellen, hogy Angolország háboruba menjen. Különböző szónokok álltak fel, kik magyarázták a népnek, milyen sok anyagi veszteséggel járna most egy háboru, azt is próbálták megértetni, hogy Angolország szárazföldi hadserege nagyon gyenge ahhoz, hogy a némettel, még a franciákkal egyesülten is a küzdelmet felfelgye.

Mentünk tovább. A Hyde-Park-ban a suffragettek-ek tartottak gyűlést. Most már nem a nők választójogáról beszéltek, hanem a háboruról. Habár elősmerték, hogy Anglia léte veszélyeztetve lenne, ha Németország a nagy európai küzdelemből győztesen jönne ki, mégis ellene voltak annak, hogy Anglia beleavatkozzék a háboruba.

Tudvalevő, hogy Angliában, mindenki szónokolhat utcán, parkban, feltéve hogy a közlekedést nem akadályozza. Akinek valami közölni valója van a publikummal, megáll és elkezd szónokolni. Erre nagy néptömeg gyűl körüle és megvitatják a dolgot, mert persze közbeszólni is szabad.

A parkok a legalkalmasabbak ilyen gyülekezetre. Akik egy vallást találtak fel, kik egy politikai dogmát akarnak terjeszteni, akinek egy új ötlete támad, gondol egyet és megy a parkokba és különösen a Ryde Parkba szónokolni.

Sokszor lehet látni két ellentétes vallás hirdetőjét egy pár lépésre egymástól szónokolni; egyik a másik ellen argumentál. Nagy néptömeg hallgatja az ilyeneket és néha olyan nézeteltérés mutatkozik a szónok és a hallgatóság között, hogy vögre a rendőrségnek kell beleavatkoznia.

Egy ilyen szónokhoz értünk mi is Bangha páterrel. Ez a „humanitarius“ vallást hirdette, azt mondván, hogy minden keresztény egyformán pogány. Midőn megpillantva a papi ruhában levő Bangha pátert, egyszerre a papok ellen kezdett beszélni, de azért a háborut is belekeverte szónoklatába s mellékesen a háborut éltette. Erre a hallgatóság olyan dühbe jött, hogy a szónok urnak a pódiumról le kellett jönni és hamar kerekelt oldani — mert különben kikapott volna. — Ilyen volt a nép hangulata Londonban egy héttel ezelőtt.

volt, a melyben mind a két oldalt érzékeny veszteségek érték. Az ütközet az oroszok vereségével végződött.

Számos lengyel tartalékos, a kiket az oroszok behívtak, szállítás közben átszökött a német és osztrák-magyar csapatokhoz.

Nagy csata az Északi tengeren.

Páris, aug. 11. A Petit Parisen-nek jelentik Londonból, hogy Skóciától északra a német és angol flotta harcban van egymással. Margateből és más parti városokból táviratozzák, hogy az Északi-tenger felől heves ágyudörgés hallatszik. Aberdeenben egy német hajót feltartóztattak. Egy angol hadihajó két német gőzessel érkezett Doverbe. Az angol király tegnap reggel személyesen ment a tengerészeti miniszteriumba, hogy a legújabb eseményeket megbeszélje. Utjában a nép a királyt ovációkban részesítette.

Namur ostroma.

Namur városát, amelyet a németek már ostrom alá vettek, igen kitűnő erődítmények védelemezik. Az erődítmények a város körül trapézalakban vannak építve a négyszög egyik oldala 40 kilométer hosszú. A Belgiumból Franciaországba vivő utvonálnak a namuri erődítmény a kulcsa.

Románia semleges. A pelesi kastélyban minisztertanács volt. Carp Péter, a konzervatívok vezére, a mellett emelt szót, hogy Románia csatlakozzék a hármasszövetséghez, Bratianu miniszterelnök, Take Jonesku és Marghiloman volt miniszterek pedig a szigorú semlegesség mellett voltak. — Károly király kijelentette, hogy ő ugyan Carp nézetét osztja, de mint alkotmányos uralkodó, kötelességének tartja, hogy ne tegye tul magát tanácsadói többségének nézetén. A koronatanács ennél fogva a legszigorubb semlegesség mellett döntött.

Harc az utlevélért.

Bangha páter hadi fogoly?

Bangha pátértől még az este bucsut vettem, mert ő másnap hétfőn haza akart indulni, de nem hiszem, hogy sikerült volna neki, mert a konzulátus által kiállított utlevél nélkül már akkor nem lehetett hajóval a kontinensre átutazni, neki pedig utlevele nem volt. Ha mégis sikerült a páternek a francia partokat elérni, úgy biztosan, mint hadifoglyot tartóztatták le a nekibőszült franciák. Bangha Béla u. i. Franciaországon át készült hazafelé s arról fogalmunk sem volt, hogy a francia udvariasság egyszerre micsoda durvasággá változott át minden külföldivel szemben.

Én a véletlen szerencsének köszönhettem, hogy váratlanul még ugyanaznap elutazhattam Londonból. Nap-nap után jártam a konzulátushoz utlevélért. Aug. 3-án is elmentem és 7 órai várakozás után megkaptam konzulunktól a várva-várt utlevelet — egy vasuti szabad jegyet a német határig és 4 shilling 6 pence zsebpénznek. Azon a napon körülbelül 300 osztrák és magyar alattvalót indított el a londoni konzulátus. Utravalóul azt mondotta nekünk: fiuk, ha Harwichnál hajóra találtok, örüljete, mert az lesz körülbelül a legutolsó, mely Angolországból indulni fog.

Két órai vasuti ut után Harwichot elértük és megkönnyebbülve lélegzettünk fel, midőn

A fizetőképesség fenntartása.

A belügyminiszter rendelete.

A belügyminiszter nagy horderejű körrendeletet bocsátott ki a városok és községek fizetőképességének fenntartása érdekében, amely közelről érdeklí úgy Nagyváradot, mint Biharmegyét.

A rendeletben fokozottabb mértékben ajánlja a miniszter azon irányelv szem előtt tartását, hogy a fényűzést kerülni kell s a komoly szükségleteket is a létfeltétel határig le kell szállítani, tervszerű takarékos-sággal. Félre kell tenni a fejlesztést.

Ez ugyan érinti a városok fejlődését, de a győzelmes fegyverek nyomán járó gazdasági fellendülés bő kárpótlást nyújthat a fejlődésnek esetleg hosszabb elmaradásáért.

Rámutat a miniszter, hogy a rendkívüli viszonyok között el kell készülni a közjövödelmek jelentékeny visszaesésére, de a rendelet hangsúlyozza, hogy kölcsönök felvételét a városoknak teljesen figyelmen kívül kell hagyni. Kölcsönök felvételére vonatkozó határozatot tehát csak kivételes esetben, nélkülözhetlen közszükség kielégítése céljára hagy jóvá a miniszter.

Majd így folytatja a miniszter rendeletében:

Az elmondottakból önként következik, hogy a városoknak (községeknek) háztartásukat a legelőrelátóbb takarékos-sággal olyan módon és olyan keretek között kell vezetniök, amelyek a meglévő készletek kimelését és a nehezebben befolyó közjövödelmek összegyűjtését lehetővé teszik.

Ennek érdekében mindazokat a beruházásokat, amelyeknek fedezetül egy felveendő kölcsön jelöltetett meg, még ha azok jóváhagyást nyertek is, ez idő szerint megvalósítani nem lehet. A még meg nem kezdett beruházási munkálatokat teljesen el kell halasztani. A már megkezdett beruházásokat, amennyiben ez jelentékeny kár nélkül lehetséges, félbe kell szakítani. Amennyiben pedig a félbeszakítás jelentékeny kár nél-

kül lehetséges nem volna, csak addig lehet folytatni, amíg a károsodás lehetősége ki-zárttá válik.

Ugyanilyen értelemben kell eljárni azokra a beruházásokra nézve, amelyeknek fedezetül a város (község) már a felsőbb hatóságilag jóváhagyott kölcsönt felvette. A beruházást ebben az esetben is a lehetőség legszélsőbb határig el kell halasztani, vagy csak abban a mértékben kell és lehet megvalósítani, amennyi a jelentős károsodás elkerülésére feltétlenül szükséges. Az ekként rendelkezésre maradó kölcsönösszegeket készletként kell tartani s azok felhasználásáról szabályszerű határozathozatala mellett felsőbb hatósági jóváhagyás után lehet csak rendelkezni.

Ugyanígy kell eljárni végül azokra a beruházásokra nézve is, amelyeknek fedezetül a város (község) tulajdonában vagy kezelése alatt levő alapok, alapítványok, gyümölcsözőleg elhelyezett tőkék, költségvetési megtakarítások vagy más pénzkészletek vannak kijelölve.

Magától értetődik, hogy felsőbb hatósági jóváhagyást nem nyert beruházásokat egyáltalán nem szabad foganatosítani.

A költségvetésileg előirányzott kiadásokra megjegyzi a miniszter, hogy ezen kiadások közül mindazokat el kell halasztani, amelyek a köz-, vagy magánosok károsodása nélkül elhalaszthatók s az így megtakarított közjövödelmeket készletként nyilvántartani. Kivételt képeznek a törlesztési részletek, kereseti számlák, amelyek csak meg-egyezés mellett tarthatók vissza.

Minden új beszerzések, felszerelésekre felvett tételek csak mellözhetlen beszerzésekre használhatók fel.

Tiszteletdíjak, pótlékok egyáltalában nem és segélyeket is csak nyomasztó rászorultság és a hadi állapottal összefüggő esetekben lehet megállapítani. Fizetésemelés teljesen mellözendő. Az ideiglenesen behívás által megüresedő állásokkal járó teendők ellátásáról a hivatal keretében helyettesítéssel kell gondoskodni s kiküldetési és helyettesítési díjak folyósítása teljesen mellözendő. A városi üzemeknél is az otthon maradtak fokozott erőfeszítésével kell a hiányt pótolni.

hajónkat megpillantottuk, mely Hook van Holland-ba indult. A hatalmas hajó egy pillanat alatt megtelt, mi kívülünk még kétszerannyi német jött.

Hajón és katonavonaton.

Este volt és mig hajónk az angol partok mellett haladt el, hatalmas fényoszlopok világították meg a tengert, mintha ellenséget keresne.

Utközben háromszor állítottak meg minket az angol cirkálók. Végre 6 órai tengeri ut után Hook van Hollandba érkezünk.

Mindenütt katonák és ágyuk. Ez utóbbiakra egy honfitársunk megjegyezte, hogy nálunk csak muzeumokban lehet olyan ágyukat látni minők a hollandusoké. Rotterdamon keresztül sokszor átszállással közelítettünk a német határ felé.

Németország lelkesedése.

Ezt elérve, már hol katona, hol rendes vonatokkal folytattuk utunkat és nemsokára a Rajna völgyébe értünk. Leirhatatlan lelkesedéssel fogadtak mindenütt, házakból, az ut széléről mindenütt zsebkendő lobogtatás, midőn állomásokra beérünk, a folytonos hurrákok mellett Vörös-Keresztes szállaggal a karjukon, urileányok osztogatnak vajas, sonkás kenyereket, csésze kávékat. Csak úgy sugárzik arcuk az örömtől, hogy ők is tehetnek valamit a hazáért. Láttam egy leányt ki a másíknak a kezéből kiveszi a vajjas

kenyeret, hogy ő adhassa azt oda.

Nemsokára Düsseldorfba érünk, hol megint megható lelkesedés fogad. Midőn megtudják, hogy magyarok vagyunk, még jobban kitör a hurrah és a pályaudvar percekig reng az üdvözlő kiáltásoktól.

Düsseldorfban vonatot kell cserélnünk és egy német tiszt meghívására, két társam és én felülünk egy Stettin-ből jövő és Metznek induló, tüzekeket szállító tehervonatra, mely a rendes vonatnál hamarabb indult el. A német tüzekek lelkesedésükbe felkaptak bennünket, ágyujokra ültettek, megitták velünk a Bruderschaftot, éltették a magyarokat, mialatt gyorsvonati sebességgel haladtunk Köln felé, a hová szerdán éjjelkor érkezünk meg.

Itt legnagyobb sajnálatunkra el kellett válnunk a jó katonáktól, mert ők más irányban mentek — és mi hárman a többi magyartól Düsseldorfban elváltunk, a fáradságtól kimerülve, mert még Londontól nem aludtunk, leroskadtunk egy padra, az állomáson várva Koblenzi vonatunkat, mely csak 6 óraker reggel indult. Közben el is szunyadtunk és arra ébredtünk fel, hogy egy kedélyes leányka sonkás zsemlet nyomott kezünkbe és kínált hogy együnk és igyunk; időközben még kávékat és sört is hozott. Utravalóul még podgyászainkat is teletömte eleggél. Megigértük neki, hogy a háboru után, ha élünk, egy lev. lappal tudatni fogjuk hogylétünket, aztán elváltunk.

Azzal fejezi be a belügyminiszter rendeletét, hogy mindezekben a dolgokban érvényesíti vagyon felügyeleti jogát.

Nagyvárad városát közelebről azért is érdekli ezen rendelet, mert éppen most van építés alatt a honvédtüzér laktanya és a közvágóhid s így ezeknél a munkálatokat be kell szüntetni, s néhány száz munkásköz munkanélkül marad.

Biharmegye közpórházának építését szintén be kell szüntetni.

Az elég szigorú rendelet takarékoságot követel az egész vonalon.

Napközi gyermekotthonok a vármegyékben.

Miskolczi Ferenc főispán rendelete.

Biharvámegyében óriási apparátussal dolgoznak azon, hogy a harcra indult katonák idehaza maradt hozzátartozói egyáltalán semmi szükségét ne szenvedjenek. Egy- másután hoznak újabb és újabb rendeleteket az intéző körök, melyek minden irányban azt célozzák, hogy idehaza ép oly zavartalan legyen az élet, mintha itt volnának a hadba-vonult dolgos kezek.

Tegnap Miskolczi Ferenc főispán egy újabb rendeletet küldött Fráter Barnabás alispánhoz és pedig a gyermekek ellátására vonatkozólag. A rendelet, melynek célja az, hogy a vármegyében minden népesebb községben napközi gyermekotthonokat létesítsenek.

A rendelet szövege a következő:

Tekintetes Alispán Ur!

A harcra bevonult katonák gyermekeiről való gondoskodás hazafias kötelesség lévén, felhívom Tekintetes Alispán Urat, hogy a fősolgabírókhoz egy körrendeletet kiadni sziveskedjék az iránt, hogy járásuk népesebb községeiben napközi gyermekotthonok fellállítását rendeljék el. A napközi

gyermekotthonok a jelenleg üresen álló iskolákban lesznek felállítandók. Felügyeletre a jelenlegi háborús időben el nem foglalt tanítók és tanítónők lesznek felkérendők, akik nem kétlem, mindég tapasztalt igaz hazafias érzésükből kifolyólag szívesen fogják vállalni a napközi gyermekotthonok teendőit. A napközi otthonban a gyermekek a nappali időt gondos felügyelet mellett, esetleg tanúlással töltik el.

A család női tagjai pedig a gyermekek gondozásától felszabadulva a házi teendőket akadálytalanul folytathatják és kenyérkereset után is nézhetnek.

A napközi otthonok felállítása tárgyában tett rendelkezéséről jelentést várok.

Nagyvárad, 1914. aug. 11.

Miskolczi,
főispán.

A főispán rendelete alapján a vármegyében előreláthatólag minden községben, ahol iskola van, lesz napközi otthon is.

Itthon maradt családok segélyezése

A hadba vonuló katonák itthon maradt családtagjainak felsegélyezése tárgyában tartott értekezlet tudvalevőleg megbizta a polgármestert, hogy gondoskodjék egy hölgybizottság megalakításáról, amely a segélyre szorult családok helyzetét puhatolja ki s azután minden téren irányítja az egész akciót.

A hölgybizottság ma, szerdán délután 5 órakor tartja meg első ülését a városházán.

A hölgybizottság tagjai a következők:

Dr. Ágoston Péterné, dr. Adorján Emilné, dr. Adorján Arminné, Buttyka Lajosné, Belezny Antalné, Bognár Sándorné, Diósi Lajosné, özv. Des Escherolles K. Sándorné, Des Escherolles K. Gilbertné, dr. Edelmann Menyhértné, Eleméry Ferencné, dr. Fleischer Béláné, dr. Frankó Józsefné, Fehér Dezsőné, özv. Grunvald Henrikné, Huzella Gyuláné, Juricskay Barnáné, Jungreiss Ignácné, János Gyuláné, Kőszeghy Józsefné, dr. Kiss Döméné, dr. Kecskeméti Lipótné, Laszky Arminné, Lendler Ferencné, Lukács Odónné, Lázár Mártonné, Moskovits Miksáné, Molnár

Gézáné, Mihelfi Lajosné, dr. Medvigy Gáborné, dr. Mártonfi Marcellné, dr. Máyer Lászlóné, Mezey Gyuláné, Materny Imréné, Nagy Odónné, Osváthné Krucsó Margit, Oltiné Gergeloffy Erzsébet, Patzkó Aladárné, Petry Gyuláné, Reismann Mórné, Rigó Szeréna, Rezső Mórné, özv. Rechtené B. Zsófia, Sulyok Istvánné, Schönfeld Lajosné, Schütz Albertné, özv. dr. Személy Kálmánné, Szentlélek Kálmánné, dr. Tury Lászlóné, Ullmann Sándorné, Wechsler Adolfné, Wiener Jenőné, dr. Gyémánt Jenőné.

Ujabb adományok.

A városházára folyton érkeznek adományok a szegény családok részére. Tegnap a következő összegek folytak be a nemes célra:

Özv. Rész Mihályné 5, A Magyar Általános Hitelbank nagyváradai fiókja tisztviselői karának gyűjtése: Kereszty Kornél főnök 60, Weisz Adolf pénztáros 10, Szemere Miklós cégvezető 10, dr. Kolb Lajos 10, Kardos Sándor 10, Heidelberg László 5, Steiner József 3, Mittleider Péter 8, Gruber László 3, Lázár István 9, Nasitz Melánia 6, Lukács Ilona 3, Czitrom László 3, összesen 140 K. Dr. Fleischer Béla ügyvéd gyűjtése: Steiner Ernő mérnök 20, dr. Acél Sándor 5, Weisz Ottó 20, dr. Grósz Imre 40, Royal-társaság ismét 46, dr. Berkes József 5, dr. Halász Márton 20, dr. Barna Hugó 5, összesen 161 kor. Weinberger Lajos gyáros 50 korona, dr. Lestyán Endre plébános 25, Szent László templom Szent Antal perselye 100, Nagy Vilmos ref. tanítónőképző intézeti igazgató 10, Thury Károly 50, dr. Bárdos Imre ügyvéd utján a német hadfiak gyűjtése 40, Papp György 50, Mudora György 10, Krausz Kálmán 10, Weiszlovits Lajos 100, Poynár János 100, Lausch Károlyné 10, Nagyvárad m. kir. állami főreáliska tanárai: dr. Gedeon Alajos igazgató 21, Katona József tanár 20, Fábrián Lajos tanár 9-50, Cékus Kálmán tanár 9-50, összesen 60, Friedmann Mendel 5, Benedek Testvérek 20, Az Általános takarékpénztár r.-t. tisztikara: Löwinger József 20, Brand Jenő 10, Rosinger Sándor 5, Bihari Jenő 2, Elbogen Herminke 2, Balázs Albert 5, Schiff Eliás 6, összesen 50, a mai gyűjtés eredménye 996 korona az eddigi gyűjtés 21809 korona 30 fillér.

Ez a leánya mesélte el nekünk, hogy már 24 órája szakadatlanul ott van az állomásnál, hogy az érkező katonákat fogadja és eleséggel ellátja. És hányan voltak még ilyen önfeláldozó, hazaszerető urileányok.

Utazás a vonat tetején. Fogságban.

Költől Koblenzig a vonat tetején utaztunk, mert hely a vonatban már nem volt. Koblenz előtt egy kis városkánál, Sinzignél történt az meg velünk, hogy mint orosz kémeket elfogtak és a vonatról letessékelték és szuronyos katonák közt vitték be a Städthausba, hol persze igazolásra szólítottak fel, utlevelünknek előszörre nem hittek, annál kevésbbé, mert egyik társamnál fényképező gépet és egy katonai térképet találtak, mely utóbbi csak időtöltésből rajzolt. Elég az hozzá, hogy egy teljes napig fel voltunk tartóztatva, míg végre kiderítették a tulbuzgó németek, hogy semmi rossz szándékunk nincs és hozzá igenis magyarok vagyunk.

Akik a franciák elől menekülnek.

Frankfurtól Nürnbergig franciaországi osztrák menekültekkel utaztunk egy kocsi-ban. Ezek a szegény emberek, köztük több magános fiatal leány, elmesélték nekünk, milyen sok viszontagságon mentek keresztül.

Párisban elindulásuk előtt 14 óra hozzat kellett nekik az állomáson várni, mely

idő alatt a katonák puskatussal, sőt szuronyal tartották őket „rendbe.” Egyik leányt a vállán meg is sebesítették szuronyal. Midőn sok viszontagság után szegények a belga határ közelébe értek, kitesékelték őket a vonatról és 6 kilométert kellett nekik gyalogni, míg a legközelebbi belga vasutállomáshoz elértek; a franciák ugyanis a határ mentén felszedték a sineket.

Közben podgyászait az utszélén kellett elhagyniok, mert podgyással nem tudtak volna előre haladni. Ugyanezeknek 14 kilométert kellett megtenni gyalog a belga és német határ közt is.

A menekültek közt volt még egy szörmeáru kereskedő, ki egész vagyonát, 70 ezer korona értékű áruját otthagya Párisban.

Nürnbergtől hazáig.

Említésre méltó még, hogy midőn megérkeztünk csütörtök este Nürnbergben, a nép bennünket, három magyart a vállára felvett és úgy éltetett.

Nürnbergtől Bécsig közvetlen vonatunk volt, de olyan lassu, hogy egy napba és 2 éjjelünkbe került ez az ut.

Passau-ban a német-osztrák határon, a német és osztrák lófogók közt sok magyart lehetett látni. Határozottan több a magyar zászló, mint az osztrák.

Béctől Nagyváradig szintén nagyon lassu volt a közlekedés.

Befejezésül megemlítem, hogy ez a hét

napos ut, melyet rendes körülmények között két nap alatt tettem meg, össze-vissza 5 koronába került! Németországban nem volt semmi kiadásunk, mindent kaptunk, cigarettát dobozostul és amit szemünk szánk kívánt.

Különben sem költhettünk pénzt, mert angol pénzeinket nem értékesíthettük. Papír és ezüst pénzt egyáltalán nem akarták beváltani sehol — az angol aranyfontért, mely rendes körülmények közt 24 koronát ér meg 8—10 márkát kínáltak. Így utaztunk pénzzel, anélkül, hogy értékesíthettük volna.

Hanem azt is elmondhatom, hogy amíg a németek egész uton hercegileg vendégeltek meg — addig Magyarországon koplalhattunk volna, ha nem rakta volna tele a kölni kis veres-keresztes leány utitáskáinkat sonkával, kolbásszal, zsemelével, csukoládéval és gyümölcsessel.

Ha ez nincs, hát bizony koplalunk, mert magyar pénz hiányában itt semmit sem kaptunk.

Szemtanuja voltam Rákoson, Budapest mellett, midőn egy messziről jövő szegény cseh bakával megféleztettek egy darab száraz kenyert.

Nálunk is van lelkesedés, de igazi önzetlen lelkesedés majd csak akkor lesz, ha követni tudjuk mindenben a németeket. A birodalmi német nagy a békés munkában, de nagy a háborús lelkesedés is!

Bihartorda a nyomor szélén.

Segítséget kér a község.

A sárréti-járás egyik legtekintélyesebb községében Bihartordán végzetes következményű tűz pusztított a múlt héten. A tűz következtében az egész község a nyomor szélére jutott s ha a kormány nem segít rajta, a legsiralmasabb éhínség üti fel fejét a községben. Különösen súlyos e csapás most, amikor minden szem buzára oly végtelen szükség van. A veszedelem elhárítása végett tegnap a járási főszolgabíró Bihartorda községből a következő jelentést terjesztette be:

Főszolgabíró Ur!

Közismert szomorú valóság, hogy községünk szérüskertjében a kisgazdák buzatermése a múlt hét folyamán elégett. A kár biztosítva nem volt. Lakostársaink helyzete most kétségbeesett.

A harctérré bevonult testvérek gyámlitonélkül itthon maradt családtagjairól kellene gondoskodnunk és magunknak sincs sem enni valónk, sem vetőmagunk.

A jobb módúak, akiknek anyagi helyzete megengedné, hogy a kenyérnek és vetőmagnak szükséges mennyiségét megvásárolják, eladó terményhiányában ép oly inséges helyzetben vannak mint a napszámosok. Nagyon jól tudjuk, hogy a mai válságos idők nem alkalmasak arra, hogy a magas kormány az itthon maradtokról is gondoskodjék, hisz a harctéren küzdők ellátása minden képeletet felülmul és minden erejét igénybe veszi. Eppen ezért kísérleteztünk a helybeli és szomszédos uradalmakkal, hogy a legszükségesebb buza mennyiséget beszerzhessük. Fáradozásunk sikerre nem vezetett. Nincs itt sehol buza! Nem termett! Egy szem eladó termény nincs. Ilyen körülmények között kényszerítve vagyunk hatósági segínyt igénybe venni és alázattal kérni, méltóztassék oda hatni, hogy a magas kormány közvetítésével 600 m. m. búzához hozzá jussunk és annak árát a jövő évi termésünk becséplése után kamatmentesen fizethessük vissza.

Az egész vételári összegért képviselőtestületünk a készfizetői kezességet elvállalja. Mivel pedig ez a mennyiség csupán a vetőmagszükségletünket fedezi, mert a kenyeret árpa és tengeri felhasználásával pótoljuk, alázattal kérjük, hogy azt legkésőbb szeptember végéig méltóztassék rendelkezésünkre bocsátani.

Bihartorda, 1914. aug. 10.

Fekete Sándor,
bíró.

Lőrinczy Andor,
jegyző

A főszolgabíró a jelentést azzal a javaslattal terjesztette be, hogy az abban foglalt kérelem teljesítésétől függ a bihartordai gazdák létfenntartásának lehetősége. Az alispán a földmivelésügyi kirendeltség útján még ma meg fogja tenni a kellő lépéseket.

x A legjobb akarattal kérem győződjön meg a világhírű Rádium Bohémia Japán Roma hegedű hur különlegességeimről. Gramofon lemez újdonságok Király, Fedák, Rózsa, Környe, Fráter nagysikerű felvételei. Saját készítményű modern cimbalnok, gramofon, hegedű és az összes hangszerek javítása olcsón. SIMON GYULA Rákóczi-ut 22. hangszerkészítő.

Legujabb táviratok.

...

Elutazott a bécsi francia követ.

Bécs, aug. 11. Széchényi gróf párisi osztrák-magyar nagykövetnek kézbesítették utlevelét. Dumaim francia bécsi nagykövet szintén megkapta utlevelét.

Blokád alatt a montenegrói part.

(A magyar távirati iroda jelentése.)

Póla, aug. 11. Cassa es. és kir. sorhajókapitány a következő proklamációt tette közzé: „En alulirott es. és kir. sorhajókapitány, mint a montenegrói vizekre kiküldött, az osztrák magyar monarchia és Montenegro között fennálló hadiállapotra való tekintettel a montenegrói partra a blokád elrendelem és a következőket jelentem ki:

1. aug. 10-én délelőtt 10 órakor megkezdődik a montenegrói part mentén a tényleges blokád.

2. Ez a blokád a 42-ik fok 64 perc és a 41-ik fok 53 perc északi szélességtől tart és kiterjed a partokra, kikötőkre, öblökre, hajótelepekre, folyó torkolatokra és szigetekre.

3. A velünk társaságban lévő és a semleges hatalmak hajói 24 órai határidőn kívül blokád-szegést követnek el és a nemzetközi jog szerint fogok eljárni ellene.

A külügyminiszter ezt a proklamációt az akreditált követségek-nél a nemzetközi jognak megfelelően notifikálta.

Az északi harctérről.

(Hivatalos távirat.)

Bécs, aug. 11. Északon orosz lovassági járőrök megkísérelték a Visztulától keletre a San folyó felé előnyomulni, azonban csapataink által mindenütt visszaverettek. Brody felől az oroszok megkíséreltek három lovas századdal és gépfegyverekkel előnyomulni, azonban a határon tulra visszavetették őket.

Ujabb nagy német győzelem.

Berlin, aug. 11. (A Wolf ügynökség hivatalosan jelenti.) A 15. francia hadtest egy előretolt vegyes dandárát a német biztosító csapatok Lagardenal Lotharingiában megtámadták. Az ellenséget a mely súlyos veszteségeket szenvedett a parriosi erdőbe Lunevilletől északkeletre visszavetették. A franciák egy zászlót, két üteget, négy gépfegyvert és 700 foglyot hagytak a németek kezei között. Egy francia tábornok elesett.

A bacillusok eldoradója.

Romlott gyümölcsök és rossz víz szerte a városban. — Veszélyes megbetegedések.

Gerő Árnin főkapitány életrevaló gondolata: polgárország vagy bárminő, a közrend biztosítására szolgáló intézmény megvalósításának és működésének szükségessége ma már parancsoló erővel követeli az illetékes vezetőktől az intézkedést. Ezuttal egy óriási, a jelen körülmények között pedig megjelölhetetlen veszedelmességű dolgra akarunk rámutatni.

Szerte a városban minden utca sarkon néha párjával találni gyümölcsárusokat. Legtöbbször vénasszonyok vagy maszatos, apró gyerekek ülnek ki a kapu elé egy kosár veres szilvával, ütődött almával, fonnyadt zöld paprikával vagy más ilyen zöldséggel s kínálgatják portékájukat.

Az ut testén óriási porfelleget ver föl a száguldó kocsik ezrei, a szemtelen piaci legyek egész armádiája dongja körül az édeséget, melyeket a gazdáik mosatlan kézzel egész nap rakogatnak, illesztgetnek, hogy lehetőleg is rejtve maradjon a csemegék rothatt fele. S végül mind azt a sok piszkot árulják jó — ne mondjuk — méreg drágán. Különösen a Nagy-piacon és általában oly helyen ütök föl sátraikat ezek a bacillustanyák, ahol sok a katona. De hol nincs most?

Ellenőrzés, vizsgálat alig van. Ezt nem szemrehányáskép mondjuk, mert tudjuk, hogy a jelen viszonyok közt ez lehetetlen, hanem éppen azért, hogy jobban kiemeljük a szükséges ellenőrzés fontosságát. Ezekben a piszkos és romlott gyümölcsökben, melyeket az óriási hőség miatt mindenki s főképp a katonák drágán kapkodnak szét, a legveszedelmesebb járványbetegségek bacillusai tenyészhetnek.

És a gyümölcsárulás mellett nem kevésbé veszedelmes az állott rossz víz, a mindenféle hűtőknek bélyegezett piros, zöld, lila s ezer más színű kotyvalékok árulása. Ezek ellen is a legerélyesebb lépéseket kell foganatosítani. Annál is inkább, mert tudomásunk szerint két ember meg is betegedett ezen okokból származható betegségben.

A közönség figyelmét hívjuk fel tehát elsősorban, hogy e tekintetben a legnagyobb óvatossággal járjon el, azután pedig a hivatott hatóságot kérjük, hogy a közegészség s az ellenőrzés biztosítására a legsürgősebben tegye meg a tőle telhető.

x A legujabb párisi kalap-újdonságok egyedül KOHN HELEN kalapüzletében kaphatók, Nagy Sándor-utca (Weisslovich-ház), ahol nagy választék áll a hölgyközönség rendelkezésére a legizlésesebb és a legujabb divatu kalapokban igen olcsó árakban. A Szigligeti-színház művésznőinek kalapszállítója. Atalakitásokat modellek után vállal.

Gyapju szövetek legujabb kivitelben

Gyapju szövetek legnagyobb választékban

Gyapju szövetek legolcsóbban

szigorú szabott

árak mellett

szerezhetjük be

Zauderer

kolozsvári posztó áruház fiók.

Nagyvárad, Zöldfa-utca 1.

Telefon: 11—15.

HIREK

* Lovassy Ferenc adománya.

Lovassy Ferenc feketebátori földbirtokos tegnap 100 koronát küldött Fráter Barnabás alispár címére a katonák itthon maradt családtagjainak felségélyezésére.

* A közgyűlés tárgysorozata.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága holnap, esütőtökön délután 3 órakor tartja augusztus havi közgyűlését. Csak a halasztatlan ügyeket tárgyalják, s így csupán a következő négy ügy kerül a törvényhatóság elé:

1. Polgármester havi jelentése. — 2. Tanács mint állandó választmány javaslata beruházási célokra felvett kölcsönösszeg terhére a rendkívüli helyzetre tekintettel rendes kiadásoknak valamint a mozgósítás következtében bevonult tisztviselők fizetésének utalványozása tárgyában. — 3. Tanács javaslata a Belvárosi Népbank kérelme tárgyában, melyben a gyámpénztári alpból a takarékpénztárnál kezelt betét összegnek kifizetésére haladéknak engedélyezését kéri. — 4. Tanács mint állandó választmány Vidor Manóval az irodaszerek szállítására vonatkozólag megkötött szerződést jóváhagyás végett beterjeszti.

* **Takarékoskodni kell a szénénél.** Tegnap számunkban már megírtuk, hogy a városi vízműtelep a nagy vízpazarlás folytán azzal a veszedelemmel fenyegeti a várost, hogy rövidesen nem lesz képes elegendő vizet adni. A város már megtette a maga intézkedéseit. Tegnap ebben a dologban a belügyminisztertől is érkezett rendelet. A belügyminiszter arra kötelezi a várost, hogy a szénkészlettel szigorúan takarékoskodjék, nehogy hiány álljon be. A takarékoskodik elsősorban a vízpazarlás szigorú megakadályozásában látja a miniszter. Ezért elrendelte, hogy a vízpazarlást szigorúan ellenőrizze és a pazarlókkal szemben szigorúan járjon el.

* **Betiltott bucsu.** Miskolczi Ferenc főispán tegnap átiratilag tudatta az alispánnal, hogy Szolnokdoboka vármegye kormánybiztosa a háborúra való tekintettel Mikola községben az augusztus 25-én tartani szokott bucsut betiltotta.

* **Élelmiszerek szállítása.** Van szerencsénk az érdekeltek tudomására hozni, hogy az aradi üzletvezetőség távirati rendelete értelmében a Budapestre rendelt élelmiszerek a mai naptól kezdve Nagyvárad vasútállomáson akadálytalanul felvételnek és elszállíthatnak. Nagyvárad, 1914. augusztus hó 11-én. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara: Dr. Moskovits József elnök, dr. Sarkadi Lajos titkár.

* **Vizet a katonáknak.** Az óriási számban bevonuló katonaság és a nem kisebb hőség nagyon aktuálissá teszi most a vizet. A katonákról szólva, elsősorban a vonaton az állomásokra érkezőkre gondolunk. Tegnap beszéltünk egy bevonuló tartalékosal, aki nagyon jogosan panaszkodott, hogy a nagyvárad állomáson nem lehet kapni vizet. Van ugyan két vízvezetési csap, de mit jelent az annál az ember tömegnél, melyet egy 30—35 kocsiból álló katonavonat hoz egyszerre. A szó szoros értelmében emberemberhátán tolong a csapok körül s végre is fele nem oltathja szomját. Más állomásokon sörrel, szivarral fogadják őket mindennütt, még egy-egy kisebb városban is; ezt nem kéri tőlünk, csak friss vizet, ami nem kerül semmibe, de még a sörnél is jobban esik. Tudomásunk szerint az állomás személyzete közül többen vannak, akik gyer-

meikeiket a legnagyobb örömmel engedik, küldik el a pályaudvarra, hogy ott ingyen adhassanak egy-egy hűsítő pohár vizet a szegény szomjazó katonáknak. Engedje ezt meg az állomás érdemes főnöke s akkor már sokat segítettünk.

* **Öngyilkos fiu.** Asszonyvásár községben hétfőn délután Oláh Sándor 19 éves vagyanos ifju a szülei házában padlásán felakasztotta magát. Mire észrevették, már halott volt. Atyja megdorgálta s ezért lett öngyilkos.

* **Az árvák érdekében.** Tekintve, hogy a jelen rendkívüli időben a gyám ki- rendelések, a kiskorúakat érdeklő örökbe- fogadási, törvényesítési, gyermekvédelmi és általában gyámügyek tömegesebb számban fordulnak elő és a vagyonkezelés, illetve felügyelet a gyámhatóság részéről fokozot- tabb tevékenységet követel és miután gyak- ran az érdekeltek felek az eljárás módját nem ismerik és így az ügyek elintézetlenül ma- radnak, miáltal fontos érdekek sérelmet szenvedhetnek, Nagyvárad város árvaszéke felhívja az érdekelteket, hogy a fenti ügyek- ben forduljanak a gyámhatósághoz, hol is az árvaszék az érdeklődőknek készséggel szolgál teljesen díjtalanul szakzerű felvilá- gosításokkal, utbaigazításokkal és kérelemre, vagy hivatalból a gyámhatósági eljárást megindítja. Az erre irányuló kérelmek a Városháza II. emelet 34 ajtó szám alatti hivatalos helyiségben terjesztendők elő, ugyanitt kaphatják meg az érdeklődők a szükséges felvilágosításokat. Dr. Istvánffy István, városi árvaszéki elnök.

* **Agyonlőtte a pajtását.** Gálos- petri községben hétfőn este Kutros Lajos 29 éves odaváló lakos fegyverével agyon- lőtte pajtását, Paliszávu Sándort, aki tegnap délelőtt meghalt. A gyilkosság okát nem tudják. Az ügyészség elrendelte a vizsgálá- tot; a nyomozás folyamatban van.

* **A háboru kokárdái.** Tekintetes Szerkesztőség! Hivatkozással a mai lapok- nak „a háboru kokárdái” című cikkére, igen kérem az igazság érdekében annak szives közlését, hogy ezen jelvényeket Nagyvárad- on először már szombaton a Szent János- utcai Hanslián tőzsde készítette és árusította az itthonmaradtak felségélyezésére. Az e téren való kezdeményezés tehát engem illet meg és minél többen követik példámat, an- nál eredményesebb leend a magasztos cél érdekében kifejtett nemes tevékenység. Előre is köszönettel maradok Nagyvárad, 1914. augusztus 11. kiváló tisztelettel: Hansliáné Thomass Mária m. kir. dohánydózséje Nagyvárad, Szent János-utca 2. Telefon: 11—91.

x Női fehér vászon fél cipő amerikai forma bőr sarokkal gombos, füzös, kivágott, spangnis 5 korona, szarvasbőr női fél cipő, finom női bőr fél cipők minden színben 5 korona. Szan- dál 20—25 számig 2 korona, 26—28-ig 2 K 60, 29—34-ig 3 K 20. 35—43 4 K. Férfi chevrau amerikai cipő 10 K. Kalapok uri divat cikkei fehérneműek legolcsóbb beszerzési for- rippa FEKETE JENŐNÉL Szent János-utcán Kis Pása vendéglő mellett. Telefon 13—70.

„The Roosevelt Schoe“
amerikai cipők
12:50 és 16:50 kizárólag
Reichard Dezső
cégnél
Rákóczi-ut Orsolya zárda
épületében kaphatók.

* **Keresek helyet** Birharmegyében Szept. 1-re róm. kath. családnál egy vagy két gyermekhez kiket 2—3 vagy négy elemi iskola tantárgyainu. közül a perfekt német és zongorára tanítanék. Többet levélben, cím özv. Mayer Antalné Szaniszló-utca 61.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Szerdán, augusztus 12-én Válás után.
Szombaton, augusztus 15-én Limonádé- ezredes.

Vasárnap délután: Ezred apja; este: Csókon szerzett vőlegény.

Tompa Béla növendékei a szinpadon.

Érdekes vendégei lesznek a jövő héten a Szigligeti-színháznak. Tompa Béla tudvalevő- leg a múlt év novemberétől kezdődőleg szin- észiskolát nyitott. Több leány és fiu tanít- ványa volt a kitűnő színésznek, akik közül mint ismeretes az egyik leánynövendék nagy sikerrel le is vizsgázott.

Most, hogy a szezon hamarabb meg- kezdődött és több színész elhagyta a társu- latot, az előadásokon nélkülözik a férfiakat, alkalmat nyílik Tompának, hogy a tanítvá- nyait felléptesse. A két növendék Neményi Sándor és Faragó Miklós a jövő hét vala- melyik napján színre kerülő „Próbaház- ság” című pompás vígjátékban mutatko- zik be.

Mindenesetre érdeklődéssel várjuk a két fiatal ember szereplését, a kik esetleg itt indulnak el az érvényesülés útja felé.

A ma esti színházi előadás ke- retében a szintársulat tagjai a vígjáték és bohózat írás egyik legnagyobb mesterének Bissonnak Válás után című kiváló szinpa- di alkotását mutatják be. A Szigligeti-színház vígjáték együttese nemcsak kitűnő a maga nemében, hanem bizonyos speciális hírnévre tett szert nálunk, amelyet a vígjáték és bo- hózat előadások állandó és osztatlan sikere alapozott meg. A válás után szerdai elő- adásban pompás szerepekhez jutnak: Etsy Emilia, Polgár Mariska, T. Pogány Janka, a férfiak közül: Tóth Elek, Sik Rezső, Varsa Gyula, Radócz.

Vasárnap délután is lesz elő- adás. A publikumnak az az osztatlan ro- konszenve és érdeklődése, amelylyel a szin- társulat itthonmaradt tagjainak nehéz vállal- kozását fogadta és kíséri, arra az elhatáro- zásra bírta a társulatot, hogy most vasárnap e hó 16-ikán délután előadás rendezésével is megpróbálkozzék. Kétségtelen, hogy a jelenlegi súlyos idők gondoljai közepette bár- mely alkalmat a szórakozásra készségesen ragad meg a közönség és kétszeres örömmel fogadja a maga már megszokott szintje a vérebe átment szórakozást, a színházat, amely most a rendkívüli körülmények foly- tán a lehető legolcsóbbá vált. Vasárnap dél- után az Ezred apja, ez a csupa kacagató jelenetekből álló énekes, táncos bohózat lesz műsoron, amely a szintársulat idej megnyitó előadása alkalmával oly általános derűtséget keltett. Délutáni előadás helyárai: Nagy- páholy 5 kor. Rendes páholy 4 kor. Zsölle 1:20. Körszék és Támlásszék 80 fill. Erkély I. sor 50 fill., II-ik sor 40 fill. Karzati ülő 30 fill., álló 20 fill. Katonajegy 30 fill.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KÁROLY.